

La mort ha estat un dels grans temes de la poesia, singularment en l'epitafi
M. ÀNGELS TORRES

PERENNIA
POESIA
EPIGRÀFICA
LLATINA

Edició bilingüe:
Mònica Miró Vinaixa
Editorial: Godall
Barcelona, 2015
Pàgines: 100
Preu: 16,90 euros

El que perdura ho funden els lapidaris

Quin bell llibre, el que ens acaba de regalar Mònica Miró Vinaixa, que ha tingut l'encert de seleccionar cinquanta poemes escrits en làpides i els ha traduïts del llatí al nostre romanç! Quina exquisida antologia de poesia i de vida que hi ha, en aquest floret d'inscripcions funeràries! En el pròleg, imprescindible, la traductora diu que l'epigrafia és una "disciplina que avui ja ningú no gosa considerar una ciència auxiliar de la història i que s'ocupa de treure l'entrellat dels monuments inscrits sobre materials durs, capaços de resistir l'embat del temps, testimonis directes i impertorbables de l'antigor". Després de llegir aquests textos, cal reconèixer que no sols hi ha *informació*, en la superfície de les tombes: també hi ha el que ara en diríem *voluntat d'estil*, autèntica poesia. Propòsit de perdurar, doncs: "Perennia, un recull que, en el títol, palesa el desig de pervivència de la paraula escrita i de la vida que commemora aquesta paraula escrita, les ganes de romandre (*manere*) dels finats".

Poesia d'homenatge

El volum mostra la diversitat que, a pesar de la restricció del gènere, hi havia en una poesia d'homenatge com aquesta. En una inscripció, el mort és el qui parla en primera persona: "Les parques hostils posa-

ren les cendres del meu cos en aquesta tomba." En una altra, el traspassat reclama: "Que la terra em sigui lleu." Un poema, de retòrica certament més sofisticada –menys formulari, com si diguéssim–, inventa un "diàleg més enllà de la mort". El dolor per l'absència d'un ésser estimat esdevé, per descomptat, el sentiment més habitual: "Una mare, afligida, va fer aquest monument per al seu fill, de qui mai res no li féu mal tret de quan ell no hi fou." La mort dels fills fa gravar les paraules més desesperades en la pedra: "En aquest indret, mentre jeia, l'han plorat el pare i la mare, tristos, i han tancat les seves restes menudes en un sepulcre de marbre." En un altre poema, el punt de vista es refereix a la pena que ja no abandonarà els pares *desemparats* del fill: "Parques massa ràpides en la mort, goseu privar uns pares tremolosos del seu fill ple de vida, i, després d'enfonsar-los, els envolteu d'un dol feixuc." La manca de diners –com també un cert desdeny– és un dels temes dels versos que segueixen: "Si en lloc de valentia i de coratge hagués tingut fortuna, t'hauria construït aquí una tomba esplèndida. Però, com que tots els morts sentim el mateix, n'hi ha prou amb això." Apa, doncs!

La continguda en aquest llibre és una poesia funerària, elegíaca. Però, malgrat

això –o no: potser gràcies a això, justament–, expressa fondos neguits humans. Per exemple, els dos que podem resumir en les conegudes fórmules llatines del *tempus fugit* i el *carpe diem*. Cito per il·lustrar primer l'una, i després l'altra: "Viu feliç, tu que vius. La vida és un regal petit: tan bon punt ha nascut, imperceptiblement s'envigoreix, després imperceptiblement s'esgota." I la segona (entre altres testimoniades): "Viu mentre estiguis viu, i en res no refusis prestar atenció a l'instint que un déu t'atorga."

Sovint les referències a l'edat són d'allò més precises. Els poemes també esmenten trets de caràcter del difunt. En algun cas, es tracta d'un vertader text sapiencial: "Mira que de pressa es marceix allò que abans va florir; mira que de pressa cau allò que abans estava dempeus; en néixer, morim. La fi penja de l'origen." Segurament Omar Khayyam hauria subscrit els versos següents, que van precedir els seus uns quants segles: "Vaig beure tot el que vaig voler i vaig fer moltes coses pròpies de la joventut, perquè estic destinat a morir." Com totes aquestes inscripcions, com tots aquests poemes –que ara ens arriben, insisteixo, en la magnífica traducció de Mònica Miró Vinaixa–, estaven destinats a romandre. Sí, el que perdura ho funden els poetes i els lapidaris. *